

Список використаних джерел: 1. Господарський кодекс України: від 16.01.2003 року №436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. 2. Директива 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язаних з ними звіти певних типів компаній / Європейський Парламент та Рада Європейського Союзу. URL: <https://vobu.ua/ukr/documents/item/dyrektyva-2013-34-es>. 3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон від 16.07.1999 №996-XIV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. 4. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень»: Закон від 05.10.2017 р. № 2164-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>.

УДК 336.657

М. Л. Максименко, студент

Науковий керівник: **Г. В. Змійок**, викладач

Коледж економіки та технологій ЧНТУ, м. Чернігів, Україна

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Ключові слова: дебіторська заборгованість, неплатоспроможність, резерв сумнівних боргів, субрахунок.

У теперішній час перед суб'єктами господарювання постає одне з найскладніших та суперечливих питань бухгалтерського обліку – облік дебіторської заборгованості, що виникає внаслідок погіршення платоспроможності дебіторів. Тому завжди існує потреба у використанні сучасних методів до проблем виконання розрахунків між підприємствами, ефективного обліку, аналізу дебіторської заборгованості для прийняття управлінських рішень. Дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємства на певну дату [5]. Незалежно від того, з яких причин виникла дебіторська заборгованість, уникнути її неможливо. Отже, підприємствам необхідно здійснювати пошук ефективних методів управління дебіторською заборгованістю, зокрема покращення бухгалтерського обліку взаємних розрахунків між підприємствами.

Актуальність дослідження обумовлена недосконалістю управління дебіторською заборгованістю на українських підприємствах.

Питанням обліку розрахунків з дебіторами присвячені наукові праці вітчизняних учених, серед них: С. Ф. Голов [1], В. І. Єфіменко [2], В. В. Сопко [6] та багато інших.

У розвинених зарубіжних країнах нормою вважається питома вага дебіторської заборгованості в активах підприємства – 20 %. Про такі показники підприємствам України можна лише мріяти. Як показує статистика, обсяг дебіторської заборгованості на вітчизняних підприємств близько 50 %.

Станом на 1 січня 2018 рік загальні обсяги дебіторської заборгованості підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності Прикарпаття становили 84,9 млрд грн відповідно [4].

За видами економічної діяльності підприємств Прикарпаття, найбільша питома вага в заборгованості припадала на підприємства промисловості (30,4 % дебіторської заборгованості); сільського, лісового та рибного господарств (21 %); ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів (23,8 %) (рис.) [4].

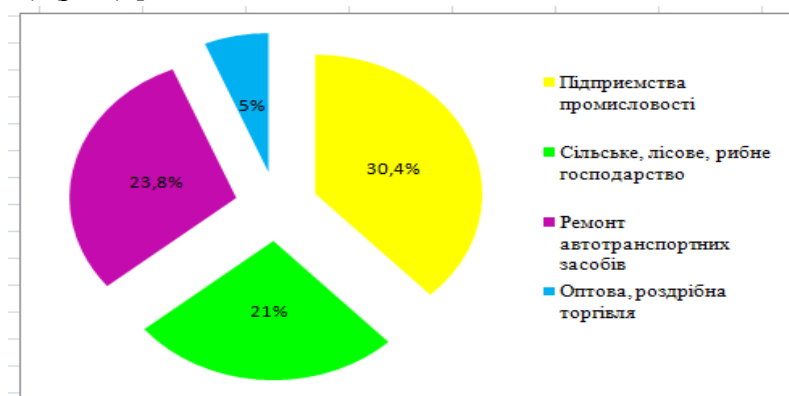

Рис. Питома вага дебіторської заборгованості в загальній сумі заборгованості підприємств Прикарпаття станом на 1 січня 2018 р., %

Джерело: [4].

Усе вищезазначене дає змогу зробити висновок, що на цьому етапі діяльності українських підприємств наявні такі проблеми обліку дебіторської заборгованості:

1. Дефіцит методичних підходів до класифікації, оцінки дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

2. Недостатність обсягу інформації про дебіторську заборгованість, яка необхідна для оцінки розрахунків підприємства.

3. Недосконалість способів визначення обсягів резерву сумнівних боргів на основі П(С)БО 10.

4. Неефективність внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на підприємствах.

5. Використання неефективних методів списання простроченої дебіторської заборгованості.

Нині існує неефективність моделей формування резерву сумнівних боргів. Відповідно до П(С)БО 10 обсяг резерву сумнівних боргів розраховується за одним із методів: абсолютної суми сумнівної заборгованості або застосування коефіцієнта сумнівності. Але на сьогодні підприємства України майже не створюють резерв сумнівних боргів через незрозумілість та недостатню регламентованість його створення, хоча дебіторська заборгованість присутня в більшості.

Щодо перспектив розвитку обліку дебіторської заборгованості на вітчизняних підприємствах, то треба зауважити, що для підвищення ефективності обліку та контролю дебіторської заборгованості потрібно виконати певні завдання, а саме:

- удосконалення П(С)БО 10;
- проведення аналізу платоспроможності дебіторів, їх репутації;
- формування резерву сумнівних боргів на підприємствах;
- нагляд за обсягами дебіторської і кредиторської заборгованості;
- контроль за розрахунками з дебіторами;
- своєчасне здійснення інвентаризації заборгованості;
- створення системи заходів для зменшення або стягнення простроченої, сумнівної дебіторської заборгованості.

Також серед науковців існують пропозиції коригування плану рахунків з обліку покупців та замовників. Синтетичний рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» має субрахунки: 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»; 362 «Розрахунки з іноземними покупцями»; «363 "Розрахунки з учасниками ПФГ»; «364 "Розрахунки за гарантійним забезпеченням» [5].

Наведені субрахунки деталізують відображення даних в обліку за розрахунками з покупцями. Проте цей рахунок не містить субрахунків для відображення розрахунків із замовниками. Тому доцільно було б запропонувати доповнити субрахунки рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» субрахунками 365 «Розрахунки з вітчизняними замовниками» і 366 «Розрахунки з іноземними замовниками».

Таким чином, надані пропозиції підвищать аналітичність розрахунків з дебіторами, розділивши покупців та замовників, дозволять відокремити передачу готової продукції замовникам та реалізації товарів покупцям.

Список використаних джерел: 1. Голов С. Ф. Управлінський облік. URL: <https://www.twirpx.com/file/2028894>. 2. Єфіменко В. І. Напрямки гармонізації бухгалтерського обліку та звітності в Україні. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Foa_2011_18_35.pdf. 3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 4. Підсумки діяльності підприємств Прикарпаття за 2017 рік. URL: <https://mi100.info/2018/06/28/yaki-finansovi-rezultaty-prodemonstruvaly-u-2017-rotsipidpryyemstvav-ryukarpattya-statystyka>. 5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. № 237. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0725-99>. 6. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством. URL: <https://www.twirpx.com/file/127999>.